

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА»

Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (Історія та правознавство)»
Факультет	Географії, історії та туризму
Кафедра	Історії, теорії держави і права та філософії
Семестр	I
Кількість кредитів	4
Мова викладання	українська

Викладач	кандидат юридичних наук, професор Осауленко Олександр Іванович
Контактна інформація	

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Під час вивчення курсу «Актуальні питання теорії держави і права» здобувачі вищої освіти отримають знання про державно-правові явища. Сформулюють уміння та навички здійснювати наукові узагальнення та давати визначення, виокремлювати основні ознаки державно-правових явищ, прогнозувати розвиток державно-правових явищ в залежності від подій, що відбуваються у суспільстві, визначати напрями вдосконалення елементів механізму правового регулювання, брати участь у правотворчій та правозастосовчій діяльності, виявляти проблемні питання у державно-правовій сфері, удосконалювати навички організації професійної діяльності.</p> <p>Ключові слова: політико-правові явища, правова система, правова поведінка, функції держави, форми держави, правотворчість.</p>
Мета та цілі	Формування у здобувачів вищої освіти світоглядних позицій про особливості сучасного розвитку суспільства, держави та права в Україні, напрями модернізації політичної системи суспільства в епоху глобалізації, фундаментальні правові цінності сучасного європейського та світового суспільства.
Результати навчання	Опанувавши дисципліну «Актуальні питання теорії держави і права» здобувач вищої освіти оволодіває такими програмними результатами навчання: характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів; аналізувати правові та інституціональні виміри співробітництва України та ЄС, виявляти перспективи та наслідки сучасних інтеграційних процесів і місця в них України; визначати контекст правових явищ і процесів, аналізувати різноманітні підходи до державотворення;

	<p>праворозуміння та бачення проблеми теорії держави і права; <i>демонструвати</i> знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових теорій, доктрин, цінностей та принципів функціонування правової системи, правових норм, принципів, норм фундаментальних галузей права; <i>розуміти</i> і <i>реалізувати</i> свої права і обов'язки як члена суспільства, <i>усвідомлювати</i> цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>
<p>Soft skills</p>	<p>Під час вивчення дисципліни здобувач отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: здатність аналізувати та оцінювати, інтерпретувати; здатність логічно мислити, креативно діяти; планувати та управляти часом, презентувати себе і свою позицію; діяти відповідально.</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Базові знання з дисциплін: «Конституційне право України», «Цивільне право», «Адміністративне право», «Політологія».</p>

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання	К-сть балів
	<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні проблеми розвитку суспільства, держави і права в сучасній Україні.</i>		
Тема 1. Проблеми методології юридичної теорії.	Основні сучасні підходи до розуміння держави. Суверенітет держави і його співвідношення із суверенітетом народу і суверенітетом нації. Сучасні тенденції еволюції форми держави. Функції сучасної української держави. Основні функції теорії держави і права. Механізм держави: ретроспективний огляд та сучасні тенденції визначення.	Практичні завдання	6
Тема 2. Актуальні проблеми праворозуміння.	Праворозуміння як наукова категорія. Політична система суспільства та її трансформація в епоху глобалізації. Характеристика елементів політичної системи суспільства. Влада в демократичній державі. Місце та роль держави в політичній системі суспільства.	Практичні завдання	6
Тема 3. Проблеми реалізації основних принципів права.	Підходи до праворозуміння в сучасній юридичній науці. Різновиди функцій права. Соціальна цінність права, його сутність та зміст. Механізм правоутворення та його відмінність від категорій правотворчості, законодавчий процес. Проблеми співвідношення права та закону. Система джерел права сучасності.	Практичні завдання	6
Тема 4. Розвиток теорії прав людини.	Система права та система законодавства: єдність та розбіжності. Норми права в системі соціонормативного регулювання. Особливості структури норми права та способи її викладення в статтях нормативно-правових актів. Норми національного та міжнародного права: взаємовплив та взаємозалежність.	Практичні завдання,	6
	<i>Змістовий модуль 2. Дія права в сучасному суспільстві.</i>		
Тема 5. Ефективність правового регулювання.	Поняття та особливості правового регулювання. Співвідношення дії права, правового впливу та правового регулювання. Предмет правового регулювання: поняття та ознаки. Класифікація методів правового регулювання. Поняття та види способів правового регулювання. Типи правового регулювання. Ефективність правового регулювання.	Практичні завдання. підготовка презентацій	6
Тема 6. Еволюція правової системи України.	Теоретико-методологічні засади формування та розвитку правової системи. Структура правової системи та характеристика її елементів. Правова політика: поняття, форми реалізації, пріоритети. Поняття та типологія правових систем сучасності. Критерії їх класифікації.	Практичні завдання. підготовка презентацій	

Тема 7. Динамічні процеси у праві.	Норми права та правовідносини. Форми реалізації права та механізми їх здійснення. Механізм правозастосування та його вплив на суспільство. Гуманістичні принципи права (справедливості, рівності, свободи, гуманізму). Загальні принципи права (пропорційності, правової визначеності, розумності, добросовісності, субсидіарності). Проблеми тлумачення норм права.	Практичні завдання. підготовка презентацій	6
Тема 8. Поведінка особи та її юридичні наслідки.	Сучасна концепція правової поведінки особи. Державно-правовий примус та юридична відповідальність як різновид соціальної відповідальності. Пільги, заохочення, стимули та обмеження в праві. Юридичний конфлікт та проблеми його врегулювання.	Практичні завдання. підготовка презентацій	6
Тема 9. Проблеми юридичної практики.	Поняття та ознаки юридичної практики. Структура юридичної практики. Види юридичної практики. Функції юридичної практики. Шляхи вдосконалення юридичної практики в Україні.	Практичні завдання. підготовка презентацій	6
Тема 10. Засоби правового впливу.	Поняття та види правових засобів. Правові стимули: поняття, ознаки та види. Правові обмеження: поняття та особливості. Поняття, ознаки та функції правових пільг. Поняття, ознаки та функції правових обмежень.	Практичні завдання. підготовка презентацій	6

Основна:

1. Акт проголошення незалежності України. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. Декларація про державний суверенітет України. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990.
2. Арабаджи Н. Б. Юридична деонтологія: навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» Міжнародного гуманітарного університету. Одеса. 2023. 72 с.
3. Головатий С. Верховенство права. У 3-х книгах. Книга друга. Верховенство права: від доктрини - до принципу: Монографія: У 3-х книгах; Книга друга. Верховенство права: від доктрини - до принципу. Київ. 2006.
4. Головатий С. Верховенство права. У 3-х книгах. Книга перша. Верховенство права: від ідеї - до доктрини: Монографія: У 3-х книгах; Книга перша. Верховенство права: від ідеї - до доктрини. Київ. 2006.
5. Головатий С. Верховенство права. У 3-х книгах. Книга третя. Верховенство права: український досвід: Монографія: У 3-х книгах; Книга третя. Верховенство права: український досвід. Київ 2006.
6. Державно-правове регулювання в умовах трансформації суспільних відносин: Монографія/ Авт. кол.: Ю.Л. Бошицький, Н.М. Оніщенко, О.Г. Варич та ін.; За заг. ред. Ю.Л. Бошицького; Київський університет права Національної академії наук України. Київ. 2009.
7. Загальна теорія права та держави: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія», факультетів: ФПС, СПФ, ФМПВ [Електронне видання] А. Ф. Крижановський, Н.М. Крестовська, Л. Г. Матвеева, С. М. Скуріхін, В. Є. Іванчук. Одеса : Фенікс, 2022. 258 с.
8. Загальна теорія права: підручник / [О. В. Петришин та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф., дійсного чл. (акад.) НАПрН О. В. Петришина ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2020. 564 с.
9. Закон України «Про об'єднання». *Відомості Верховної Ради України*. 25.08.1992. 1992 р.
10. Закон України «Про політичні партії в Україні». *Відомості Верховної Ради України*. 2001, № 23, ст.118). URL: <http://surl.li/uxhcnic>
11. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності». *Відомості Верховної Ради України*. 12.11.1999 - 1999 р. № 45. Стаття 397.
12. Кельман М. С., Стратонов В. М. Загальна теорія права: підручник. Вид. 6-те, доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 742 с.
13. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М. Загальна теорія держави та права: Підручник для студ. вищ. закладів освіти. Львів. 2004.
14. Кириченко В. М. Теорія держави і права: Навч. посібник для студ. вищ. навч. Закладів. Київ: ЦУЛ, 2010. 364 с.
15. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996.
16. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид.3-є, переробл. й доповн. Тернопіль: ЗУНУ. 2020. 524 с.
17. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права: Підручник. Практикум. Тести. К.: Юрінком Інтер, 2021. 584 с.
18. Машков А. Д. Теорія держави і права: підручник. Київ: Алерта, 2024. 452 с.
19. Осауленко А.О., Осауленко О.І. Вплив першого розділу Конституції України на формування законодавчих основ вітчизняної кримінально-виконавчої системи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 94–96.
20. Осауленко А.О., Осауленко О.І. Конституційні права та свободи людини і громадянина та їх вплив на формування кримінально-виконавчої системи України (історико-правовий аспект). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С.71–74.
21. Правотворення і правотворчість в умовах воєнного стану та міробудівництва: монографія. До 75-річчя Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України / Н.М. Пархоменко, О.В. Скрипник, Н.М. Оніщенко та ін.: кер. авт. кол. та за ред. Н.М. Пархоменко. Київ: Парламентське видавництво, 2023. 307 с.
22. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: [навч. посіб.]. К.: Атіка, 2020. 176 с.
23. Савченко Л. І. Теорія держави і права: курс лекцій: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Рівне, 1996. 136 с.
24. Семчик В.І. Право власності за Конституцією України/ НАН України; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. Київ. 1997.
25. Серета Г.П. Проблеми теорії держави і права: [навчальний посібник]. К.: КНТ, 2009. 184 с.
26. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. 4-те видання, стереотипне. Підручник. Київ: Алерта, 2021. 528 с.
27. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: Підручник для студ. вищ. навч. закладів. Київ: Алерта, 2011. 520 с.
28. Теорія держави та права [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Ніколенко, Н. В. Іванюта, А. І. Батечко ; МВС України, Донец. юрид. ін-т. Київ : Дакор, 2021. 215 с.
29. Теорія права [Текст] : навч.-метод. посіб. / Любов Заморська, Світлана Карвацька. Чернівецький. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2021. 631 с.
30. Тицька Я. О. Теорія держави і права: навчальний посібник. Я.О. Тицька, Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвеева, Н.В. Атаманова, Н.Б. Арабаджи. Міжнародний гуманітарний ун-т. Одеса. 2021. 193 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.24041>
31. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
32. Фатхутдінова О. В., Куненко І. С., Л.О. Максимова Л. О., Хлабистова К.В. Теорія держави та права: навч. посіб. К.: Кит, 2021. 454 с.
33. Doomen J. International Legal Norms. *Juridica International*. XIX/2012. P.107-116. URL: <http://surl.li/opspun>
34. Duminica R. The Relationship between the Law, Legal Norm, Legal Order and Normativity in Postmodern Society. *Postmodern Openings*. 2014, Volume 5, Issue 3, September. P. 21-35.

Додаткова:

35. Атаманова Н. проблемні питання застосування норм права. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №2. С. 164-169.
36. Бичков І.Г. Шодо місяця конституційного Суду України в механізмі стримувань і противаг. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №3. С. 224-229.
37. Вовк П. правова держава: вітчизняні наукові підходи до змісту поняття. *Юридичний вісник*. 2020. №1. С.19-23.
38. Гегель Георг Вільгельм Фрідріх. Основи філософії права, або Природне право і державознавство / Пер. з нім. Р. Осадчука, М. Кушніра. К.: Юніверс, 2000. 336 с.
39. Гоббс Томас. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / Т. Польська (наук. ред.), Р. Димерець (пер. з англ.). К.: Дух і Літера, 2000. 600 с.
40. Гончаров А.В., Гончаров М.В. Розвиток правової свідомості студентів юридичного профілю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. №81. Т. 1. С. 16-19.
41. Горлач М. І. Філософія: структура, функції та типи політичної системи суспільства. <http://www.readbookz.com/book/179/6220.html>.
42. Зелена І. Поняття інституту юридичної відповідальності у приватному праві. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №1. С. 176-181.
43. Кононенко Ю.С. Джолос С.В. Демократія: критичний погляд. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. №81. Т. 1. С. 32-39.
44. Лазарев В.В. концепція розуміння сутності категорії «зловживання правом». *Право і безпека*. 2023. №1(88). С. 179-189.
45. Лазарев В.В. Тлумачення юридичної термінології Конституційним Судом України. *Право і безпека*. 2020. №79(4). С. 116-121.
46. Осауленко А. О., Осауленко О.І. Філософський та методологічний вимір становлення та розвитку кримінально-виконавчої системи України. *Юридична наука*. 2020. №8. С. 67–72
47. Осауленко А.О., Осауленко О.І. Методологічні принципи та підходи історико-правового дослідження кримінально-виконавчої системи України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 2. С. 29 –31
48. Осауленко А.О., Осауленко О.І. Міжнародні стандарти захисту прав та свобод людини і громадянина під час здійснення правосуддя та виконання кримінальних покарань. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №7. С. 84–86.
49. Соколова І.О. Правова природа політичних режимів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С. 47-49.
50. Щербак Н.В. Міжнародні стандарти з питань гендерної рівності та її запровадження в Україні (в умовах реформування державного управління). *Право та державне управління*. 2020. №4. С. 253-265.

Інформаційні ресурси

51. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія <http://www.ials.sas.ac.uk/library/library.htm>
52. Наукова бібліотека ім. М.Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка www.library.univ.kiev.ua
53. Наукова бібліотека Національного університету “Києво-Могилянська академія” <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
54. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
55. Національна бібліотека Франції <http://www.bnf.fr/>
56. Національна Парламентська бібліотека України <http://www.nplu.kiev.ua/>
57. Німецькі бібліотеки <http://www.ddb.de/>
58. Українська правнича фундація <http://www.ulf.com.ua/>
59. Центр європейського і порівняльного права <http://www.eclg.gov.ua/>
60. Центр розвитку українського законодавства <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>
61. Юридична бібліотека Школи права Йельського університету <http://www.law.yale.edu/library/>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (Теми 1-4)	24
Змістовий модуль 2 (Теми 5-10)	36
Підсумковий контроль – залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни